

BALANÇ DE LA GESTIÓ DEL PARC NATURAL DE LA VALL DE SORTENY ANY 2011

La gestió del parc natural es basa en el nou pla de gestió del Parc natural de la vall de Sorteny aprovat pel període 2008-2011.

El pla de gestió preveu un balanç anyal de la gestió, objecte del present document.

I. - PATRIMONI NATURAL

1.1. - Inventaris dels hàbitats

Es tracta de realitzar un mapa fitosociològic del parc natural a escala 1:5.000, en base a treballs de camp i en particular a inventaris fitosociològics.

El treball de camp per l'any 2011 s'ha centrat a les zones següents:

- **Vessant nord del pic de La Serrera a partir de Les Cebes**

Prats subalpins, prats rasos alpins, landes subalpinas i landes rases, roques i tarteres acidòfiles, roques carbonatades, prats calcícoles, zones humides:

- *Festucetum eskiae*
- *Hieracio-Festucetum supinae Br.-Bl.*
- *Cetrario-Loiseleurietum procumbentis Br.-Bl. 1926*
- *Rhododendro ferruginei-Pinetum uncinatae Rivas Mart. 1968*
- *Senecietum leucophylli Br.-Bl. 1948*
- *Saxifragetum mediae*
- *Saxifrago-Valerianetum globulariifoliae*
- *Artemisio drabetum*
- *Crepidetum pygmaeae (Doronico-Crepidetum Br.-Bl.)*
- *Senecietum leucophylli subas. cerastietosum pynenaici*
- *Festuco commutatae-Trifolietum thalii*
- *Trifolio-alpini-Phleetum gerardi*
- *Complexes d'hàbitats humits*

Descoberta de *Campanula jaubertiana subsp andorrana* (EN, LV), sobre zona rocosa calcària a la quota 2630m-2650m. Així com dos estacions de *Gnaphalium hoppeanum* (CR, LV) en prat calcícola.

- Estret de l'Estanyó- crestes i canals de l'Estanyó

Prats subalpins, roques i tarteres :

- *Alchemillo flabellatae-Nardetum strictae*, Gruber 1975
- *Festucetum eskiae*
- *Rhododendro ferruginei-Pinetum uncinatae* Rivas Mart. 1968
- *Senecietum leucophylli subas. cerastietosum pyrenaici*
- *Saxifragetum mixtae*(=*Saxifragetum nervosae-Androsacetum vandelli*)
- *Saxifragetum retusae*
- *Alchemillo saxatilis-Saxifragetum pentadactylis*

Descoberta de noves estacions de *Saxifraga retusa* , *Ranunculus glacialis*, *Oxyria digina*. i un híbrid nou per la flora d'Andorra : *Saxifraga x Lemotei* (*S. pentadactylis x S. geranioides*).

1.2. Inventari de les espècies

S'han inventariat unes espècies noves per la check-list del parc natural :

- *Campanula jaubertiana subsp andorrana* (EN, LV)
- *Saxifraga x Lemotei*

S'ha dut a terme un monitoratge de les estacions d'espècies florístiques d'interès següents :

- *Salix lapponum* (EN), en extènció per reproducció vegetativa
- *Prunus padus* (CR), estable
- *Ornithogalum pyrenaicum* (EN), estable
- *Galanthus nivalis* (VU), estable
- *Saxifraga rotundifolia* (VU), estable però < 10 exemplars, (llista vermella de la flora vascular amenaçada d'Espanya, 2008, NT)
- *Phyteuma globariifolium subsp. pedemontanum* (VU), més estacions
- *Saxifraga retusa* (més estacions a les canals del pic de l'Estanyó)
- *Ranunculus glacialis* (ampliació de la zona) (CR)

1.3. - Inventaris de la fauna vertebrada

La prospecció de la **serenalla palleresa** (*Iberolacerta aurelio*) s'ha dut a terme per l'equip tècnic de parc en base al mètode definit per l'equip tècnic del PNCVC (transecte). Es va detectar només 1 exemplar (climatologia favorable) en una de les dos cessions (4/08/2011) en un mateix transecte, confirmant així la seva poca abundància en aquesta zona.

S'ha dut a terme SOCA (Seguiment dels Ocells Comuns d'Andorra) tan en període d'hivern (17/01 i 19/12) com de primavera (23/05 – 24/06). Pels primers s'han inventariat respectivament 13 i 9 espècies i per la primavera respectivament 25 i 19 espècies (J.Nicolau).

El departament de Patrimoni Natural tira en davant el seguiment d'amfibis a escala nacional a partir del 2011. Es proposa que siguin els equips tècnics dels parcs naturals que

s'encarreguessin d'aquesta tasca, raó per la qual el parc natural conjuntament amb el parc natural comunal de les valls del Comapedrosa segueix la metodologia del programa de seguiment definit el 2009 per BIOCOM i el departament de Patrimoni Natural. Així s'ha dut a terme el seguiment segons tres transectes (pla de Sorteny). Els primers inventaris han permès confirmar una zona de reproducció del tritó pirinenc (*Calotriton asper*) - acoblament -, així com de rana roja (*Rana temporaria*) - postes i larves.

El Departament de Patrimoni Natural gestiona la fauna vertebrada, duent a terme els inventaris que es planifiquen a nivell nacional, en particular en els Vedats de Caça on com cada any Patrimoni Natural segueix les poblacions d'**isards**; el cens del mes de juliol ha donat **54 exemplars** (51 el 2010, 75 el 2009, 52 el 2008 i 40 el 2007). Es constata una tendència clara de creixement els 10 últims anys. La població fluctueix amb la del Vedat de Ransol. Cal notar que en plé estiu, es poden veure ramats de més de 30 fins a més de 40 individus agrupats.

Aquest any s'ha tornat a instal·lar una **estació d'anellament d'ocells** a la zona d'Arans (més en davant, es mirarà la possibilitat d'instal·lar-la al parc natural (participació financera de govern : 50%). El projecte es du a terme per Biocom (J. Dalmau).

1.4. - Inventaris de la fauna invertebrada

Es continua seguint els **ropalòcers**, utilitzant la metodologia anomenada BMS(*Butterfly Monitoring Scheme* - Pollard & Yates, 1993). Es treballa en col·laboració amb el CENMA que coordina a tot el país el programa de seguiment de les papallones diürnes d'Andorra (**BMSAND**). S'ha fet un tractament estadístic comparatiu de les dades d'inventari dels últims anys on ressalta una gran irregularitat de les poblacions.

S'han ampliat els inventaris de ropalòcers a d'altres zones del parc incloent l'estatge alpí per tal de treure'n un Catàleg. El 2011, s'han seguit (només el mes d'agost), dos transectes (pleta del Lllomar fins a les basses de l'Estanyó i Font de la Mata fins a la collada dels Meners) No s'han trobat espècies noves, el catàleg de ropalòcers consta d'un total de 86 espècies. El 2012 caldrà completar els inventaris realitzant unes prospeccions al llarg de tota la temporada, des del mes de juny i ampliant les zones prospectades a la Cebollera i al Forn.

1.5. - Maneig de dades

En el marc del conveni més amunt esmentat, s'havia plantejat uniformitzar el tractament de les dades d'inventari i de monitoratge entre els dos parcs naturals dissenyant fitxes de treball de camp (hàbitats, flora, en particular de la llista vermella, fauna). Cal una reflexió al respecte. Es continua a treballar amb els programes següents : MapInfo (SIG), Access, Excel, els fitxers dels quals estaran intercanviables en qualsevol moment. Cal només adoptar els mateixos protocols, en particular pel que fa als camps servint d'índex.

II. – PATRIMONI CULTURAL

2.1. - Etnobotànica

El CENMA ha publicat un monogràfic sobre la etnobotànica i la etnomicologia que recull els coneixements tradicionals del país sobre les plantes, en base a testimonis de la gent gran o d'aficionats.

Algunes de les aplicacions possibles (interpretació, educació ambiental, rutes temàtiques, publicacions,...), seria d'ampliar el nombre d'espècies d'ús tradicional al jardí botànic. Una altra podria ser potenciar l'ús tradicional de les plantes en els restaurants de la parròquia, raó per la qual s'ha editat un llistat disponible a la pàgina web de Sorteny (apartat "actualitat" – pestanya "aprofitaments") sobre plantes comestibles i un calendari estacional per llur collita.

2.2. - Patrimoni arquitectònic vinculat a l'activitat ramadera

Seguint la campanya d'inventaris de les cabanes, pletes i orris duta a terme a les zones del Pla de Sorteny, de la Presó, de la Pleta del Racó, de les Cebes i de la Pleta de Duedra (2008 i 2009) s'ha completat l'inventari prop de la zona de l'estret de l'Estanyó on s'han inventariat un orri ben conservat així com diverses restes de cabanes i petites feixes de conreu. A les Saleres de l'Estanyó també hi han restes de cabanes i pletes, i un roc erràtic, possible "monòlit natural" - megàlit emprat com a estela? -, envoltat de pedres recobertes en part de vegetació al voltant de la roca -restes d'una cabana?-. Caldrà que ho precisin els arqueòlegs en el marc del projecte "vall dels orris".

Aquests treballs d'inventari del patrimoni cultural podran servir de base per a la creació de rutes temàtiques d'interpretació del paisatge (sortides guiades i autoguiades, educació ambiental) que es dissenyaran en col·laboració amb el departament de Turisme i Andorra Turisme.

III. – APROFITAMENTS

3.1. - Ramaderia

Es va acordar com els anys anteriors, que les eugues dels ramaders de la parròquia d'Ordino formant l'eugassada podien entrar a péixer al Pla de Sorteny i al Forn entre mitjans i finals de juny.

Només va entrar una part de l'eugassada de tal manera que la càrrega ramadera no va ser molt forta.

3.1.1. - Equipaments per la ramaderia

Es continua amb el control sanitari del bestiar al Pla de Sorteny amb la millora del potro implantat prop de la borda-refugi. S'ha instal·lat un sistema més àgil de tancament per la nova entrada del bestiar situada a la part superior del tancat.

3.3. - Caça

En el marc del Vedat de Caça, no s'ha organitzat cap batuda al porc senglar ja que no es van constatar danys greus.

3.4. - Pesca

Per la temporada s'han venut **21 tiquets de pesca** (14 el 2010, 8 el 2009, 24 el 2008 i 34 el 2007) dels quals, 20 per l'estany de l'Estanyó amb captura i 1 pel riu de Sorteny, sense mort.

3.5. - Collita

Com els anys anteriors, l'activitat de collita ha estat molt limitada (coscoll, fruits, bolets). No s'han constatat cap impactes.

IV. - ÚS PÚBLIC

4.1. - Gestió de la freqüentació

Tal com es feia en els anys anteriors, es controla la freqüentació a la caseta d'informació del parc natural (estadístiques del nombre de vehicles a l'aparcament de la Canya de La Rabassa i comptatge del públic que puja a Sorteny per la pista entre les 10h00 i les 17h00). També es vigila l'accés rodat a la pista del Cap del Grau, prohibit de les 10h00 a les 19h00.

Els càlculs de la freqüentació es basen sobre la mateixa metodologia emprada els últims anys, mitjançant uns coeficients que s'apliquen als resultats derivats del comptatge de vehicles de l'aparcament de la Canya de La Rabassa i del nombre de visitants que passen davant de la caseta pujant cap al Cap del Grau.

Es nota que la freqüentació de l'aparcament de la Canya de La Rabassa correspon a una mitjana estimada a 151 cotxes el mes d'agost (aproximació), (199 el 2010, 192 el 2009, 170 el 2008), el que representa **una baixada del 9 % de la freqüentació de la zona**. Pel que fa al mes de juliol, seria de uns 106 cotxes diaris de mitjana (137 el 2010, 126 el 2009 i 117 el 2008), és a dir **una baixada del 7%**.

D'aquestes dades, es pot deduir que han pujat diàriament a la zona de la Canya de La Rabassa, una mitjana de 244 persones diàries el mes de juliol i una mitjana de 347 persones el mes d'agost (2.3 pers./cotxes).

En el quadre següent es dona un resum de les dades de freqüentació a l'aparcament (10h00 – 17h00) :

1/07 - 31/08 N persones	Mitjanes diàries 2010	Mitjanes diàries 2011	Màxims diaris 2010	Màxims diaris 2011
Juny	200	165	518	380
Juliol	316	244	621	374
Agost	457	347	890	932
<i>Mitjana</i>	324	252	676	562

En el quadre següent es dona un resum de les dades de freqüentació al parc natural (10h00 – 17h00) :

	Mitjanes diàries 2010	Mitjanes diàries 2011	Màxims diaris 2010/2011	N (K ¹ =1.2) 2010/2011	Nmax (K ¹ =1.2) 2010/2011
Juliol	62	70	126/151	74/84	151/181
Agost	68	110	154/250	82/132	185/300
<i>Mitjana</i>	65	90	140/200	78/108	168/240

1:K = coeficient corrector estimatiu pel complement horari a 24 h (max.).

Pel que fa a la freqüentació del parc natural, es nota que les mitjanes diàries de freqüentació (10h00 – 17h00) pel juliol i l'agost han **pujat** respectivament del **13 %** i del **61 % respecte al 2010**. La mitjana dels màxims també puja pel juliol i l'agost respectivament de **20 %** i **62 %**.

Segons els comptatges efectuats, de tot el públic que arriba a l'aparcament de la Canya de La Rabassa, la part que puja al cap del Grau correspon a unes **8.142 persones** (aplicant un coeficient corrector de 20% per la franja horària d'obertura de la caseta on es comptabilitzen els visitants) representant un **increment del 34 % de cara al 2010** (6.094 el 2010). Cal considerar

però que es comptabilitzen els grups. Part d'aquests visitants només pugen fins al jardí botànic o fan la volta per sender interpretatiu de l'esquirol i baixen pel camí Ral cap al Serrat.

Per memòria, una estimació del nombre de persones que pugen a l'aparcament de la Canya de la Rabassa al llarg de tota la temporada d'estiu dona de l'ordre de **20.780 visitants** (22.632 el 2010) representant **una baixada de 8,2% de cara al 2010**. Seguint aquestes estimacions, la freqüentació del parc natural al llarg de la mateixa temporada representaria un 30 % (20% el 2010, 19% el 2009 i 14,5% al 2008) del total dels visitants de la zona.

Pel 2011, seguint una reunió de formació pels **guies de muntanya** (empreses privades) duta a terme conjuntament amb el parc natural comunal de les valls del Comapedrosa, s'ha proposat un qüestionari sobre les activitats dutes a terme per aquestes empreses a finals de temporada en ambdós parcs. Una sola empresa va contestar (Himalàia Hotels). Els guies d'aquesta empresa han acompanyat **708 persones (856 persones el 2010)** al parc natural per la temporada d'estiu (263 el 2011 i 365 el 2010 al PNCVC).

4.2. - Comunicació

La Caseta d'informació del parc natural continua sent el major punt d'informació del mateix. S'han informat a la caseta unes **3.814 persones el 2011** (6.328 el 2010, 3.915 el 2009), és a dir **menys 40 % de cara al 2010**.

Cal notar que el funcionament de la caseta ha estat atípic amb la baixa laboral del responsable que va ser substituït per 3 eventuais al llarg de la temporada.

En el marc de la WEB del parc natural (www.sorteny.ad), s'està informant el un nou apartat sobre l'actualitat (balanç de gestió, resultats d'inventaris, etc...).

Els senders d'interpretació inaugurats pels 10 anys del parc natural tenen molt èxit, en particular pel que fa a l'observació de les papallones. Es lliura a les persones interessades un passamà plastificat, que han de retornar per fer un recorregut autoguiat (90% de retorn).

4.3. - Comercialització, edició, difusió

Les vendes del merchandising a la caseta d'informació del parc natural i al CINVO ascendeixen a **4.583 € (-28% / 2010)** (6.338 € el 2010, 5.584 € el 2009, 4.489 € el 2008 i 2.316 € el 2007).

En el marc de la difusió els valors del patrimoni natural, s'ha mantingut l'ampliació de l'oferta a nivell de la llibreria en col·laboració amb La Puça (dipòsits), cosa que va tenir molt èxit.

4.4. - Educació ambiental

Es continua duent a terme les activitats d'educació ambiental amb les escoles del país (i també de fora), combinant la visita del Centre de Natura de La Cortinada amb les sortides guiades al parc natural. Uns **1.123 nens** (1.872 el 2010, 2.053 el 2009, 1.287 el 2008 i 740 el 2007; - **40 % / 2010**) han visitat el centre i/o el parc natural entre les dos sessions de primavera i tardor. Aquest any, han vingut també molt menys nens de colònies, 75 nens dels altres comuns (293 el 2010, 345 el 2009), xifra inclosa en la precedent.

A l'annex del present balanç s'adjunten les estadístiques del Centre de Natura de La Cortinada.

4.5. - Infraestructures, equipaments i serveis

Seguint el conveni firmat entre Govern i el Comú d'Ordino per la construcció d'un refugi guardat a la Borda-refugi, El Comú d'ordino (Mancomunitat) ha firmat uns convenis per a la implantació dels serveis de subministrament elèctric i de telèfon a la caseta i al refugi respectivament amb Nord Andorrà i SOM/STA, que es podran instal·lar aprofitant la realització d'una rasa passant pel camí d'accés al refugi i per la pista d'accés al cap del Grau, per la canalització de les aigües residuals, finançada per Govern, alternativa escollida envers d'instal·lar una depuradora.

4.6. - Activitats i esdeveniments

S'han autoritzat una travessa a l'estiu (Anaitasuna) i una travessa a l'hivern (Esquí Club de Soldeu-El Tarter).

S'ha dut a terme l'exposició de botànica (Ordino).

En el marc de l'any europeu dels parcs, s'ha dut a terme una sortida gratuïta pel gran públic, animada pel tècnic del parc natural comunal de les valls del Comapedrosa i el guia del parc. Es planteja organitzar aquest esdeveniment de forma alternada als dos parcs.

4.7. - Vigilància

Es continua constatant algunes incidències al refugi (lloses arrencades a la teulada, ferros arrencats, brutícies, queixes de muntanyencs pel comportament poc respectuós d'alguns grups de joves,...).

En el marc de l'aplicació de l'Ordinació reguladora de l'accés al medi rural i natural mitjançant la xarxa de camins i senders de la parròquia d'Ordino, del 27-5-2010, s'ha ampliat la competència als agents de Circulació del Comú i als agents del Cos de Banders de Govern pel que fa al procés sancionador.

V. – ADMINISTRACIÓ I GESTIÓ

5.1. - Tractament de dades

S'han entrat les dades de les actuacions tècniques dels guardes del parc en la base de dades del departament d'Agricultura i Medi Ambient del Comú.

També es sistematitzen les dades estadístiques de la freqüentació (veure els resultats resumits al punt 4.1).

Es tracten les dades d'inventaris de ropalòcers, passant les dades al CENMA.

5.2. - Conveni de col·laboració amb el Parc natural comunal de les valls del Comapedrosa

Seguint el conveni de col·laboració entre els dos parcs naturals, com al 2010, els tècnics dels respectius òrgans de gestió varen planificar una sèrie d'actuacions a dur a terme i a més de les actuacions conjuntes d'edició i difusió, es tracta en particular de :

- intercanvis de documentació tècnica dels parcs
- formació EFPEM pels guies de muntanya per tal de presentar les missions d'ambdós parcs naturals (gestió) i parlar de col·laboracions possibles
- inventaris de fauna (a Sorteny) i d'hàbitats/flora (Comapedrosa)
- formació del personal tècnic (a Sorteny)

Es reparteixen els treballs de comunicació (desplaçaments i contactes) amb alguns dels espais naturals protegits dels països veïns (reserves naturals catalanes franceses i espais del PEIN de Catalunya nord, Alt Pirineu, parc natural regional dels Pirineus d'Arieja) amb els quals s'estableix uns principis de col·laboració conjunta (PNCVC amb Espanya i PNVS amb França), excepte en el cas de necessitat de competències específiques que caldria tenir en alguns casos de col·laboració tècnica (de forma molt genèrica, fauna per PNCVC i hàbitats/flora per PNVS).

5.3. - Balanç econòmic

El balanç econòmic del CINVO i del parc natural per l'any 2009 es resumeix a continuació :

		<u>CNLC + PNVS</u>	
		2010	2011
Funcionament	TOTAL	117.879 €	119.177 €
	Personal (CASS inclosa)	74.260 €	75.676 €
	Consum de bens i serveis	43.619 €	43.501 €
	(inclou els assessoraments, diversos materials i eines pel manteniment, consumibles, gasoil, vestimenta, mostra de botànica, manteniment d'infraestructures i equipaments,...)		
Inversions		744 €	0 €
TOTAL PRESSUPOST		118.623 €	119.177 €